

در مورد زوج های هنری نظر منتقدان سینما شرط نیست و همواره واکنش های تماشاگر عام است که باعث تداوم حضور یک زوج در کنار یکدیگر می شود. به همین دلیل آن گاه که نخستین شکست تجاری برای اثر یک زوج کمدی رخ بدهد استفاده از آنها در فیلم یا سریال بعدی بسیار سخت و شاید غیرممکن خواهد شد

نگاهی به پیشینه و جزئیات مفهوم «زوج هنری» در سینما و تلویزیون

یک روح در دو بدن

نه چندان طولانی در دو یا چند فیلم همبازی شدند اما چهره هایی که به عنوان زوج های هنری شناخته می شوند، عموماً در آثار طنز و کمدی دیده می شوند. در آثار غیرکمدی، معمولاً درام اثر هنری در اولویت بالاتر از انتخاب بازیگران قرار می گیرد و براساس درام است که بازیگرها انتخاب می شوند. در فیلم ها و سریال های کمدی اما گاه این اولویت واژگون است و وقتی بنا به استفاده از یک زوج کمدی است، قصه براساس ویژگی های شخصیتی این زوج که در ذهن تماشاگر تثبیت شده، نوشته می شود و اساساً بدون زوج اصلی به سختی با بازیگران دیگر قابل اجراست.

اهمیت شیمی بین بازیگرها

موفقیت زوج های هنری به عوامل بسیاری بستگی دارد. در رأس این عوامل چیزی است که در اصطلاح منتقدان سینما، «شیمی» خوانده می شود. شیمی به جزییات حسی ارتباط یک زوج هنری اطلاق می شود که از میمیک صورت و لحن حرف زدن گرفته تا چهره پردازی، لباس و بازی بازیگرها را دربرمی گیرد. نتیجه این شیمی ممکن است زوج هنری را خوب و باورپذیر از آب درآورد یا نه. اگر نتیجه همکاری مثبت شد، گاه ممکن است در چند اثر همکاری شوند و به زوج تبدیل شوند. با این همه عواملی چون شرایط سینما و حتی شرایط کلی حاکم بر جامعه نیز می تواند بر موفقیت یک زوج هنری تأثیرگذار باشد.

تماشاگر مهم است

زوج های هنری / کمدی همواره از کلیشه های ذهنی مخاطبان استفاده می کنند و بخشی از شخصیت پردازی آثار آنها بر دوش محصولات قبلی شان است. شاید به همین دلیل باشد که این زوج ها تنها در سینمای تجاری و سریال های تلویزیونی حضور دارند و در سینمای هنری، اثری از آنها دیده نمی شود؛ بنابراین برای دوام یک زوج کمدی، نظر منتقدان سینما شرط نیست و همواره واکنش های تماشاگر عام است که باعث تداوم حضور یک زوج در کنار یکدیگر متعدد می شود. چه بسا شاید اغلب منتقدان، زوج های محبوب مردم را دوست نداشته باشند. به همین دلیل آن گاه که نخستین شکست تجاری برای اثر یک زوج کمدی رخ بدهد استفاده از آنها در فیلم یا سریال بعدی بسیار سخت و شاید غیرممکن خواهد شد.

باد اسپنسر و ترنس هیل، زوج موفق دهه ۷۰ میلادی

قدمت زوج های هنری بسیار بیشتر از قدمت سینما و تلویزیون است؛ چراکه این زوج ها پیشتر سال ها در سالن های تئاتر دیده شده بودند. به همین دلیل از نخستین سال های پیدایش صنعت سینما و بعد از آغاز تولید سریال های تلویزیونی همواره یکی از راه های جذب تماشاگران حضور زوج های هنری بوده است؛ زوج هایی که نزد مخاطبان به دلیل وجود پیش زمینه ذهنی حاصل از تماشای آثار متعدد قبلی، آشنا هستند و برای جلب نظر مخاطبان مسیر هموارتری دارند. گزارش پیش رو به این زوج ها می پردازد.

تفاوت، اساس تشکیل زوج هنری

زوج های هنری براساس ویژگی هایی با یکدیگر جفت می شوند که عموماً مکمل یکدیگر باشند و همین امر است که می تواند فرصت پاسکاری های مناسبی به آنها بدهد و دست نویسنده را برای نگارش شوخی هایی متناسب با شخصیت آنها باز بگذارد. استن لورل و الیور هاردی به عنوان یکی از مشهورترین زوج های تاریخ سینما، علاوه بر داشتن ظاهری کاملاً متضاد، از نظر شخصیتی نیز متفاوت بودند؛ لورل به عنوان کاراکتر نادان تر شناخته می شد و هاردی بسیار عاقل تر بود. باد اسپنسر (پاکنده) و ترنس هیل زوج هنری ایتالیایی نیز که در ایران بسیار مشهور هستند از جنبه های مشخصی با یکدیگر تفاوت های آشکاری داشتند. این گزاره برای زوج های هنری خودمان مثل محسن تانبنده و احمد مهرانفر در مجموعه «پایتخت» یا سام درخشانی و پژمان جمشیدی نیز صادق است.

از همه جنس

همه زوج های هنری از دو بازیگر مرد تشکیل نشده و گاه یک مرد و یک زن زوج هنری را تشکیل می دهند، زوج هایی مانند کری گرانت و آیرین دان در

تکرار شود. زوج های هنری آنقدر برای مخاطبان محبوب هستند که حتی در آثار عروسکی نیز به نوعی دیده می شوند؛ مثلاً رامبد جوان و جناب خان را می توان یک زوج هنری دانست. اگر در دنیای عروسک ها بگردیم باز هم کاراکترهایی را پیدا می کنیم که بتوان تعامل آنها را نزدیک به مفهوم زوج هنری دانست، مثل کلاه قرمزی و پسر خاله و نمونه آشنای خارجی آن پت و مت.

کمدی سازی بر پایه زوج هنری

گرچه بازیگران زیادی هستند که در یک بازه زمانی

زوج ها زنده اند

گرچه در سینما و تلویزیون کشور ما همچنان زوج های کمدی کارکرد خود را دارند اما اغلب زوج های کمدی مشهور و موفق تاریخ سینمای جهان مربوط به دهه های قبل هستند. در دو دهه اخیر چهره هایی که می توانستند به عنوان زوج کمدی شناخته شوند کمتر در فیلم های متعددی همراه هم دیده شده اند و معمولاً شمار همکاری های آنها از ۳ یا ۴ فیلم فراتر نمی رود. به علاوه در آثار بعدی با کاراکترهای به نسبت متفاوتی با یکدیگر همبازی می شوند و مخصوصاً تکرار کاراکترها فقط در فرانچایزها (فیلم های دنباله دار) اتفاق می افتد. بنابراین با وجودی که می توان زوج هایی مثل سایمون پگ و نیک فراست، بن استیلر و اوون ویلسون و تیناف و امی پوهلر را نام برد اما تردیدی نیست که دوران طلایی زوج های کمدی به چند دهه قبل برمی گردد. در عین حال در ایران هنوز زوج های کمدی از عوامل اصلی جلب توجه مخاطبان هستند و فروش بالای فیلم های سینمایی کمدی با حضور پژمان و سام و همچنین پر بیننده بودن سریال های طنز مثل «دودکش» و «زیرخاک» نشانگر همین اقبال ادامه دار ایرانی ها به زوج های کمدی است.

